

«Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΣΥΝΘΕΙΒΕΙ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ»

«Το Θα και Να του θανάτου», ποιήματα του Αντώνη Φωστήρη. Από τις εκδόσεις Καστανιώτη. Σελ. 62, δρχ. 200.

ΜΕ ΣΠΙΧΟΥΣ γερά χτισμένους με λέξεις, νόημα και ήθος η ποίηση αυτή του Αντώνη Φωστήρη αναλαμβάνει να κερδίσει τα αισθήματα του αναγνώστη - την τρυφερότητα αλλά και, κυρίως, τη διαμνηστρία του:

Αιώνια ναρα να σπώνονται από την κρήνη σου / Λείψανο ισχνό μελλίζοντας για λίγη αθανασία - / Γιατί ο καιρός δε βιάζεται, όλα συμβαίνουν τόσο αργά / που κοίτας κι εκείνη το μέρμηκα στην αρχή του κοιμήματός / Να κοιμήθεις ακόμα σπέρμας του χρωματιστού / Και ο χρωματιστός να μην κρεκταίνει να βράει.

Μην ξεχνάει ο τίτλος της συλλογής: τα ποιήματα δεν είναι αποκλειστικά, κι όταν «εργαζόμαστε» μιαν απογοήτευση, δεν κλωνοποιούνται, αλλά την αποδέχονται σαν νίκη πάνω στη μοίρα:

Θε ελπιώμενος με λέξεις επάρχεις / τις ρέβουσ αποστάσι που σταθείς αποδοχίμα / Στα θρησκειοφιλικά του στήθους.

Θα παρω έπιτα τους δρόμους / Μ' εκστασιμάρια ποιήματα / σκορπίζοντας στους τμήρους συμπολίτες μου / Την αναπάντεχη κληρονομιά / Της σταχτιάς.

Κάτω από ένα ποίημα, το «Και όμως κινείται, σπυρίσκου δυνάτη ποίηση, ενώ από ένα άλλο, το «Δίπλα στα βιβλία», ξεχωρίζει αυτούς τους στίχους-συνθήματα επιγράμματα για μια ζωή που τη συνθέτουμε να μας δείχνει μόνο την κλειδιά του «συμπεριφοράς» που είναι και η ψεύτικη:

«Η ομορφιά συνθέτει τη δικαιοσύνη» / μουρμούρισε ο λογιόμας στη βάση μου / Και ήτανε να να μορφοποιήσει (...).

Δεν ξέρω άλλη αδικία παρά του έρωτα / Όταν ενέλιπε το σπέρμα σφίγγεται / Κοιμήται μικρός στη νήπινα αρχή ανοιχτότητα / Όταν παθίσει σπυρίσκου εντάσι στο πάθος / Και σφουγγαρίζει τις αυλές του αποστασιμάρτου (...).

Τη συλλογή αποτελούν 46 ποιήματα, και δεν αφήνεται το βιβλίο αν δεν διαβαστεί και το τελευταίο.

(Τα άλλα ποιητικά βιβλία του Φωστήρη - συνενδοτεί με τον Θανάση Νιάρχο, του πολύ καλού περιοδικού «Λέξη» - από το 1971: Το Μεγάλο Ταξίδι, Εσωτερικοί χώροι η Τα εικόνα, Ποίηση μες στην Ποίηση, Σκοτεινός Έρωτας, Ο διαβολός τραγουδάει ουσία. Ποιήματα που έχουν μεταφραστεί στην αγγλική από τον Κίμων Φωστήρη).

Αναστάτωσε τον μικροαστισμό τους

«Ο Σιλβέστρος», μυθιστόρημα του Χριστόφορου Μηλιώτη. Από τον «Κάβουρ». Σελ. 178, δρχ. 700.

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ πύλη ανάμεσα Βόλο και Λαμία που φέρει το όνομα της βασίλισσας Αμαλίας - ο συγγραφέας και μ' αυτό το όνομα παίζει, όπως και με πολλά άλλα μικροαστικά, γυρίζοντας τον καιρό μπρος πίσω και εξάγοντας κοινωνικές-συναισθηματικές ιδιότητες από «βίους και πολιτείες»...

Γιατί ο Σιλβέστρος είναι το βόταλο που αναπαράζει τα λιμνωμένα βιοτικά νερά στην πόλη και αναγκάζει όσους εξουσιάζουν την «πληροσφόρηση» να ασχοληθούν με ένα «έντιμο», που όμως με το συναντίστοιχο χέρι του μοιάζει να τους δείχνει τον καιτό τους.

Τον κόσμο της Αβραάμης, στην όχθη της πόλης, ο Χριστόφορος Μηλιώτης τον χρησιμοποιεί για να «ρομολογήσει» κάπως τον αναγνώστη, και κινεί το απόδεχεται γιατί το μυστήριο ελέπει το ενδοστέφαν και μέσω του οικολογικού «επιβίοντα» τα νοήματα που θέλει ο συγγραφέας να μεταδώσει.

Το ζευγάρι Σιλβέστρος - Αβραάμης που κινείται στην πύλη και εγκαθίσταται στο πατρογονικό έπι της γυναικάς - τον «πύργου», δηλαδή - αναστατώνει το γιατρό, το φαρμακείο, τον ζενόδοχο, τον παντοπώλη, πρόσωπα που εξουσιάζουν, όπως είπαμε, την πληροσφόρηση, και αναποδογυρίζεται η ζωή τους, φανερώνοντας την υποκρίση της συμβατικότητας της με «φασκλιματία» και έρωτες κείνο από την επένδυση της μικροαστικής ηρωίας.

Όλοι αυτοί στρέφουν την προσοχή των συμπολιτών τους προς τον Σιλβέστρο, που μοιάζει χωρίς παρελθόν, ίσως

παλιός πολεμιστής στη Μέση Ανατολή, μπορεί και πράκτορας της Ιταλιζίνης Σέρβης η και πράκτορας «αλληλεπικρούσθημα»...

Ο γιατρός αναλαμβάνει ρόλο ντετέκτιβ, καθώς του προμηθεύει κάποιο «στον χέρι» ο ζενόδοχος - μερικές σελίδες από γράμματα του Σιλβέστρου, σε... άγνωστη γλώσσα, προση, τον υπόχρη αρμο το χροίμορ σε όλη την προσπάθεια για «αποκρυπτογράφηση» (απόφ. ζητήθηκε μέχρι και η βοήθεια του υπουργείου Εξωτερικού...).

Χρόνος των διαδραματιζόμενων είναι ο πρώτος καιρός μετά τη «μεταπολίτευση», 1974-75, και οι «ανταλλαγές» της στασιότητας σκαγαυραούνται με επιτυχία, καθώς και το «αλληλεπικρούσθημα» στην επαρχία στα πρόσφατα πενήνη χρόνια (ο αντισπομορφορικός, που συμμετέχει στο «έθνος»

του βιβλίου, δεν παίζει για το ρόλο του δόκτη των «αντιβιβίων» δρώντων και σκεπασμένων κι αυτό ενισχύει τους «νοσταλγικούς»...).

Ο συγγραφέας έχει ευτυχίσει σε όλα εδώ: μύθος, γλώσσα, δράση, διαγραφή χαρακτήρων, μυστήριο, ζσησιότητα, και μαζί ένας λογιόμας στις κατάλληλες στιγμές, που τον δείχνει ευχάριστα ο αναγνώστης.

Και μια σύμπτωση: το περιστατικό του καταρριβέντος από τους Γερμανούς αεροπλανού της ΡΑΦ στη θαλάσσια περιοχή των Ωρεών της Εύβοιας, με τους θρολοζόμενους ρέβους χρυσού, που αναφέρει ο Χρ. Μηλιώτης εδώ, το χρησιμοποιεί και ο Βασίλης Βασιλικός στο μυθιστόρημά του «Το σφραγισμένο» (βλ. «Έθνος», 24.2.88).

(Θυμίζουμε τα προηγούμενα βιβλία του Χριστόφορου Μηλιώτη: τα διηγήματα «Παροσωνία» 1961, «Το ποικητισμό του Κενταύρου» 1971, «Τα διηγήματα της Δοκίμασίας» 1978, «Καλωμάς και Αχρόνορας» 1985 - Α' Κριτικό Βιβλίο 1980, τις νουβέλλες «Αεροκρούσιμα» 1976 και τα δοκίμια «Υπόθεσες» 1983).

Κ. Χατζόπουλος ΤΑ «ΑΠΑΝΤΑ» ΕΝΟΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΥ

Απαντα Κώστα Χατζόπουλου. Μέρος πρώτο: Περί. Πρώτος τόμος. Φιλολογική επιμέλεια: Ανθούλα Σερραδάου. Από τις εκδόσεις Πατάκη. Σελ. 267, δρχ. 800.

Η ΓΝΩΜΗ του Δημήτρη Χατζόπουλου για τον Κώστα Χατζόπουλο: αγνώ και σταθερός στα ιδανικά του - τα τρία μεγάλα ιδανικά που καθορίζονται στο έργο του και δεν τα πρόδωσε για τίποτα στη ζωή του: την εσωμική αξιοσέπεια, τον δημοκρατισμό και τον σοσιαλισμό.

Ο αναγνώστης θα έχει την ευκαιρία τώρα, με την έκδοση των Απαντών του, να εκτιμήσει αυτή την κρίση του Δ. Γληνού, να διαπιστώσει την πρωτοπορία στον αγώνα γι' αυτά τα ιδανικά του συγγραφέα, αλλά και να χαρεί συγχρόνως μια λογοτεχνία χωρίς τίποτα επιχρυσωμένο της δηλαδή κίησης.

Τα τρία περσογράμματα που περιλαμβάνονται ο τόμος αυτός (από το 14 συνολικά που έχει γράψει ο Κ.Χ.) είναι:

- Το διήγημα «Αντίρρηση» - στήλιση της αγόνης πατριδολατρίας και ανευθυνότητας της πολιτικής ηγεσίας του τόπου μετά τον στυγο πόλεμο του 1897.

- Η πρόορος «Ο Πόρος του Ακροπολιού» - με έντονο κοινωνικό προφίλιματισμό και φεμινιστικές αναστροφές.

- Το διήγημα «Αγάπη στο χωριό», γραμμένο σε ιδιωματικό ρομολογικό διάλεκτο και κοινωνικά ενόστιχο και το στίχος της οικονομικής στήρησης.

Σκέψη και γλώσσα

ΕΝΑ έργο που ήταν ξεχωριστό για πολλές δεκαετίες είναι το Σοβιετικό *Από Βυρσοκάλπη* (1896-1934), το «Σκέψη και γλώσσα», που πρωτοκυκλοφόρησε το 1934 (η μετάφραση στη γλώσσα μας από την Αντζελίνα Ρόδη έγινε από τη

γερμανική έκδοση του 1964 - Ανατολικό Βερολίνο). Είναι έργο σοφό και αδέκαστο από το χρόνο - λες πως γρόσθηκε χτες, αφού τα ζητήματα που πραγματεύεται είναι και της σύγχρονης μας επικαιρότητας.

«Η γλώσσα» - λέει ο Βυρσοκάλπη - «είναι, πάνω απ' όλα, ένα μέσο της κοινωνικής επικοινωνίας, ένα μέσο της γνωστοποίησης και της κατανόησης. (...) Η γλώσσα έχει συνείδηση μέσα της κατά κάποιον τρόπο τόσο τη λειτουργία της επικοινωνίας όσο και της νόησης, ωστόσο μέχρι σήμερα παρέμεινε άσπαση σε ποια σχέση βρίσκεται ο δύο λειτουργίες και από που προκύπτει».

Αυτή τη σχέση και αυτές τις καταβολές αυτών των λειτουργιών της γλώσσας εξετάζει ο Σοβιετικός επιστήμονας εδώ, και συγκεκριμένα η έρευνά του έχει αντικείμενο: τη σχέση νόησης και γλώσσας - τα συμπεράσματα από την εξέλιξη νόησης και γλώσσας από φυλογενετικής και οντογενετικής πλευράς - την παραμορφική ανάλυση της εξέλιξης των εννοιών στην παιδική ηλικία - τη δομή και λειτουργία της γλωσσικά αρθρωμένης νόησης ως ολότητας βάσει θεωρητικών και παραμορφικών έρευνών.

Τα επόμενα κεφάλαια του βιβλίου: Προβλήματα και μέθοδοι της έρευνας - Το πρόβλημα της γλώσσας και της νόησης στο παιδί κατά τη θεωρία του Ζαν Πιαζέ - Το πρόβλημα της εξέλιξης της γλώσσας κατά την αντήληση του Γουίλιαμ Στερν - Η εξελικτική - ιστορική πρόελευση νόησης και γλώσσας - Πειραματική διερεύνηση της εξέλιξης των εννοιών - Έρευνα της ανάπτυξης επιστημονικών εννοιών στην παιδική ηλικία - Σκέψη και λέξη.

Βιβλίο πολύτιμο για κάθε σολωστή και βέβαια για όσους ασχολούνται με την έρευνα της σημασίας της γλώσσας στην ιστορία και στη ζωή. Κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Επί», στη σειρά Φιλοσοφική και Πολιτική Βιβλιοθήκη, που διευθύνει ο Παναγιώτης Κουδούλης. Σελ. 440, δρχ. 1.200.

Η περεστρόικα προχωρεί...

«Αναστροφή» - Διαρροή - Δημοκρατία. Οι γραμματίες της ΚΕ του ΚΚΣΕ πέραν το Γενάρη στην ολομέλεια της Κεν-

τραμμάτιες της ΚΕ του ΚΚΣΕ πέραν το Γενάρη στην ολομέλεια της Κεν-

